

GROBI KURIKUL

(ŠOLSKO LETO 2025/2026)

Predmet:

UMETNOSTNA ZGODOVINA

Program:

TEHNIK OBLIKOVANJA

Letnik: 3.

(predvideno letno število ur: 101, tedensko število ur: 3)

Učitelja: Stevan Čukalac, Danica Sorec Lešnik

Literatura/računalniški programi za dijaka:

GOLOB, Nataša : Učbenik za umetnostno zgodovino v gimnazijskem izobraževanju, srednje tehniškem oz. strokovnem izobraževanju in poklicno tehniškem izobraževanju, Ljubljana: DZS 2003.

Literatura/računalniški programi za učitelja:

ENCIKLOPEDIJA Slovenije. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987 (ustrezna gesla o slogih, umetninah, umetnikih in vsebinah) itd.

MENAŠE, Luc: Evropski umetnostnozgodovinski leksikon. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1971.

CANKAR, Izidor: Uvod v umevanje likovne umetnosti: Sistematika stila. 1. izd. Ljubljana: Slovenska matica, 1929.

CANKAR, Izidor: Zgodovina likovne umetnosti v Zahodni Evrop I-III. 1. izd. Ljubljana: Slovenska matica, 1930.

GOMBRICH, Ernst: The Story of Art. 1. ed. London: Phaidon Press Limited, 1950.

JANSON, Horst: History of Art. 1. ed. New York: Harry N. Abrams, 1969.

v.a.: UMETNOST v slikah (zbirka 18 slogovno zaokroženih predstavitev). Ljubljana: DZS; 1969.

SEMENTATO, Camillo (in GOLOB Nataša): Svet umetnosti. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979.

HONOUR, Hugh – FLEMING, John: A World History of Art, London: Laurence Kong Publishing 1984

HOLLINGSWORTH, Mary: Umetnost v zgodovini človeštva. Ljubljana: DZS, 1993.

v.a.: ZGODOVINA slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, 1998.

v.a.: VRHUNCI likovne umetnosti. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1994.

GOLOB, Nataša : Učbenik za umetnostno zgodovino v gimnazijskem izobraževanju, srednje tehniškem oz. strokovnem izobraževanju in poklicno tehniškem izobraževanju, Ljubljana: DZS 2003.

SPROCCATI, Sandro: Vodnik po slikarstvu, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.

BUTINA, Milan: Slikarsko mišljenje. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995.

KOCH, Wilfried: Umetnost stavbarstva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

v.a.: UMETNOST: svetovna zgodovina. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000.

LYNTON, Norbert: Zgodba moderne umetnosti. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1994.

UMETNOSTNE MONOGRAFIJE RAZLIČNIH UMETNIKOV (zbirka). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995 itd.

SLIKARJI: zbirka žepnih monografij. Ljubljana: DAG Grafika, 1998.

BADURINA, Andjelko: Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva. Zagreb: Sveučilišna naklada Lieber, Kršćanska sadašnjost, 1975.

GOLOB, Nataša: Kaj nam govorijo umetnine, Učbenik za umetnostno zgodovino – obvezni izbirni predmet v devetletnem izobraževanju, Ljubljana: Modrijan 2005.

v.a.: ANTIKA. Leksikon, Ljubljana, Cankarjeva založba 1998.

COTTERELL, Arthur: Miti in legende: ilustrirana enciklopedija. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998.

SCHMIDT, Joel: Slovar grške in rimske mitologije. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995.

GERM, Tine: Podobe antičnih bogov v likovni umetnosti od antike do izteka baroka, Ljubljana: DZS, 2001

PREDVIDENI SKLOPI

Sklop	Tema/vsebinski sklop	Učni cilji	Št. ur	Preverjanje z ocenjevanjem znanja
UVOD	PONOVITEV SNOVI	Dijaki: - seznanijo se s programom dela, kriteriji ocenjevanja; - dojamejo umetnostno zgodovino kot humanistično vedo; spoznajo področja dela; razumejo pojma umetnost in likovna umetnost; razvijajo zavest o širšem družbenem pomenu umetnosti; - razvijajo zavest o zgodovinskem razvoju likovne umetnosti; se seznanijo z raziskovalnimi metodami;	3	
SREDNJI VEK	GOTIKA	Dijaki: - razumejo kulturnozgodovinske dejavnike, ki so vplivali na razvoj gotske umetnosti; prepoznajo splošne značilnosti gotskega sloga in dojamejo gotiko kot slog dežel oz. pokrajin;	3	
	GOTIKA: ARHITEKTURA	- spoznajo razvoj gotske arhitekture in razvijajo zavest o regionalnih slogih; razumejo fenomen gotske katedrale kot celostne umetnine; se seznanijo z bistvenimi značilnostmi profane arhitekture;	3	
	GOTIKA: KIPARSTVO	- odkrivajo razvoj katedralne plastike in njeno osvobajanje iz podrejenosti arhitekturnemu okviru; razumejo slogovni razvoj od zgodnje do pozne gotike;	3	ustno
	GOTIKA: SLIKARSTVO		3	
	GOTINA NA SLOVENSKEM		3	

		odkrivajo osrednje kiparske naloge; poznajo slogovne značilnosti mednarodne dvorske gotike; spoznajo vodilne ikonografske motive; - poznajo slogovne značilnosti in razumejo razvoj gotskega slikarstva ter vlogo različnih zvrsti; odkrivajo temeljne poteze mednarodne gotike v slikarskih medijih; analizirajo razvoj italijanskega gotskega slikarstva; spoznajo nove ikonografske motive; - spoznajo kulturnozgodovinske dejavnike razvoja gotske umetnosti na Slovenskem; - poznajo, opredelijo in ovrednotijo najpomembnejše spomenike gotske arhitekture; - odkrivajo značilnosti zgodnje- in visokogotskega kiparstva; dojamejo vpetost slovenske umetnosti okoli leta 1400 v mednarodne umetnostne tokove.		
	PONAVLJANJE, PREVERJANJE, OCENJEVANJE		3	
UMETNOST NOVEGA VEKA	RENEŠANSA	Dijaki: - opredelijo pojem renesanse, poznajo razvojne stopnje renesanse; zgodnja, visoka, pozna: - opredelijo značilnosti sakralne in profane arhitekture: Brunelleschi - opredelijo vsebinske in oblikovne značilnosti kiparstva in slikarstva: Donatello, Verrochio,	3	
	ZGODNJA RENESANSA V ITALIJI		3	
	ARHITEKTURA		3	
	KIPARSTVO		3	
	SLIKARSTVO		3	
	VISOKA RENESANSA		3	
	ARHITEKTURA		3	

	KIPARSTVO	Masaccio, Botticelli.	3	
	SLIKARSTVO	- opredelijo značilnosti arhitekture: Bramante, - opredelijo vsebinske in oblikovne značilnosti kiparstva, slikarstva visoke renesanse: Da Vinci, Michelangelo, Rafael, Tizian; - kritično ogledujejo likovna dela ter prepoznajo značilnosti renesančne umetnosti, povezujejo renesančno estetiko s celotnim razvojem umetnosti.	3	
	RENEŠANSA NA SEVERU	Dijaki: - opredelijo vsebinske in oblikovne značilnosti slikarstva na Severu; Jan van Eyck, Bosch, Bruegel, Dürer, Holbein; s poudarkom na realizmu in fantazijskih elementih; - analizira in primerja renesančna dela.	6	
	MANIERIZEM	Dijaki: - poznajo pojem manierizem - analizira značilnosti kiparstva in slikarstva manierizma: Parmigianino, El Greco.	3	
	BAROK	Dijaki: - opredelijo pojem barok; - poznajo družbene razmere v času baroka.	3	
	BAROK: ARHITEKTURA	Dijaki: - analizirajo sakralno in profano arhitekturo in urbanizem; - pojasnijo povezovanje arhitekture z okoljem v celoto; baročna palača s parkom.	3	

	BAROK: KIPARSTVO	Dijaki: - razložijo značilnosti kiparstva; Bernini	3	
	BAROK: SLIKARSTVO	Dijaki: - poznajo iluzionistično slikarstvo; Pozzo - pojasnijo značilnosti slikarstva in pomembne slikarje: Caravaggio, Rembrant, Rubens, Velasques.	6	
	BAROK NA SLOVENSKEM	Dijaki: - predstavijo značilnosti arhitekturnega in samostojnega kiparstva pri nas: Robba, Straub; - poznajo pomembne baročne slikarje in njihova dela: Jelovšek, Bergant, Mentzinger, Cebej; - prepoznajo in analizirajo baročno likovno delo.	6	
	ROKOKO	Dijaki: - poznajo rokokojski interier in dekoracijo ter značilnosti slikarstva.	3	
	NEOKLASICIZEM: ARHITEKTURA	Dijaki: - poznajo razliko med klasiko in neoklasicizmom - primerjajo in povezujejo klasiko, klasicizem in neoklasicizem v umetnosti; - poznajo značilnosti neoklasicistične arhitekture v Evropi.	3	
	NEOKLASICIZEM: KIPARSTVO, SLIKARSTVO	Dijaki: - poznajo značilnosti neoklasicističnega kiparstva in slikarstva; Canova, David, Ingres; - poznajo slovenskega umetnika Kavčiča in njegovo delo.	3	

	OCENJEVANJE	Dijaki so dejavni pri preverjanju in ocenjevanju.	3	
POSEBNOSTI		Namenjene ogledu aktualnih razstav.	6	

Opombe:

10 ur je nerazporejenih, ker so namenjene različnim oblikam preverjanja in utrjevanja znanja, učitelj pa jih glede na potrebe umesti znotraj načrtovanih ur v letni pripravi

Operativni cilji

Pristop k likovnemu delu

- Dijaki razvijajo sposobnost razumevanja in podoživljanja likovnih del,
- razvijajo in oblikujejo zavest, da umetnost sooblikuje naše kulturno, duhovno in materialno okolje,
- prek umetnin razvijajo razumevanje sebe, družbenega, kulturnega in naravnega okolja.

Visoka, ljudska in popularna umetnost

- Razvijajo kritičnost do razlik med visoko, ljudsko in popularno umetnostjo.

Razčlenitev likovnega dela

- Razvijajo sposobnosti besednega izražanja v opisovanju umetniškega dela in utemeljevanja lastnih stališč,
- razvijajo in oblikujejo pogled na estetske in vsebinske vrhunce posameznih obdobj,
- razvijajo občutek za resnične likovne vrednote,
- oblikujejo in razvijajo sposobnost umeščanja umetniških del v kulturno okolje s ciljem, da prepoznajo celovitost povezovalnih poti v nastajanju in življenju umetniške stvaritve ter ob tem razumejo mehanizme umetniškega delovanja,
- seznanijo se s soodvisnostjo materialnih danosti pri nastajanju umetniških del, s povezavo med razvojem tehnologije in likovnim ustvarjanjem.

Umetnine skozi čas in prostor

- Razvijajo zavest o spreminjanju družbenih okoliščin skozi zgodovino in njihovem vplivu na nastanek, obliko, izraznost in sporočilnost umetniških del,
- zaokrožijo si sliko o vzporednosti umetnostnih pojavov v različnih umetniških strokah.

Varstvo umetnostne dediščine

- Razvijajo odgovornost do varovanja umetnin v ožjem in širšem družbenem kontekstu,
- imajo aktiven odnos do spoštovanja umetnostne dediščine in pozornosti do škodljivih pojavov in kvarnih posegov,
- razvijajo občutek in sposobnost zavedanja, doživljanja, ohranjanja in predstavljanja lastne narodne, kulturne in umetnostne identitete.

Področja likovnega ustvarjanja

- Razvijajo strpen odnos do kakovostnih del iz drugačnih družbenih, verskih okolij in obdobj,
- razvijajo dialoškost z umetniškimi deli, kulturami in predstavniki kultur,
- razvijajo sposobnost doživljanja lepega, ustvarjalnosti in širjenja pozitivnega vpliva umetniških del, ki naj postanejo del njegovega vsakdanjika,
- spoznavajo, doživljajo, ohranjajo in predstavljajo lastno narodno, kulturno in umetnostno identiteto,
- spoznavajo umetniška dela, ki sodijo v občo zakladnico človeštva, in tista, ki so specifičnega pomena za njihovo delovno (strokovno) življenje,
- razvijajo čut za estetiko in občutek za likovne vrednote (vsebinske, idejne, oblikovne in tehnološko-tehnične).

Vsebine

Oprelitev vsebinskega sklopa

Umetnostna zgodovina je humanistična veda, ki obravnava likovne umetnine in prek njih predstavlja zgodovino idej, občutij in dogajanj, ki so značilni za vso družbo ali posameznega umetnika v določenem obdobju. V svojem kurikulumu predmet pokaže, kako se je umetnik odzival na svet in kako so umetniška dela zrcalo idejnih, družbenih, političnih, osebnih in tudi tehnično-tehnoloških okoliščin.

Umetnostna zgodovina dijaku odpira pogled v razvoj in dosežke vseh strok likovne umetnosti. Na pregleden in razumljiv način ga seznani z enim od najstarejših in najpomembnejših izrazov človekove ustvarjalnosti, s čimer bistveno prispeva k celovitemu umevanju človeka in ključne vloge umetniške kreativnosti v civilizacijskem razvoju človeštva od prazgodovine do danes.

Predmet uči dijaka analizirati posamezna likovna dela in jih v sintezi povezati z vzporednimi umetnostnimi pojavi (v književnosti, glasbi, gledališču, filmu itd.) ter ga napeljati na aktivno doživljanje in podoživljanje posameznega umetniškega dela ter slogovnih ali ikonografskih (vsebinskih) sklopov. Ker gre za interpretacijo likovno izraženih idej, občutij in spoznanj, prispeva k zavedanju in osveščenosti dijaka, k njegovemu osebnemu zorenju in celoviti, humanistični vzgoji.

Vloga in pomen predmeta je v predstavitvi najpomembnejših likovnih umetnin, ki oblikujejo pogled na estetske in vsebinske vrhunce, izražene v likovnem delu od prazgodovine dalje. Dijaku približa njihove razvojne poti, pomen in vpliv, z njihovimi vsebinami pa podpira občutek za likovne vrednote in želi vzbuditi kritičen odnos do likovnih stvaritev ter spodbuditi razvijanje čuta za estetiko in izgraditi zavest o pomenu umetniške ustvarjalnosti v družbi.

Predmet umetnostna zgodovina je temeljnega pomena za razumevanje nacionalne kulturne identitete in vpetosti slovenske umetnosti v evropski in svetovni okvir. Dijaku oblikuje pozitiven odnos do ohranjanja umetnostne in kulturne dediščine, krepi zavedanje o pomenu nacionalne umetnostne dediščine in razvija zavest o soodgovornosti za njeno ohranitev. V prevladujoči sodobni vizualni kulturi dijaku omogoča prepoznavanje, razvrščanje, refleksijo in analizo različnih vizualnih manipulacij in atrakcij. S tem mu posredno ponuja tudi orodja za razumevanje sodobnega življenja.

V pouk vsebin iz umetnostne zgodovine so vključene prvine teoretičnega posredovanja temeljnih spoznanj (ključni strokovni termini, področja likovnega ustvarjanja, najvidnejši umetniki, vsebinsko in slogovno pomembna dela svetovne umetnosti-z opozorilom na umetniška dela, ki se povezujejo z območjem njegovega poklica), kritično preverjanje ob spomenikih (razstave, ekskurzije) in seminarsko-raziskovalni pristop (seminarske naloge, raziskovalne naloge in referati). Predmet je odprt do spomenikov slovenske in svetovne ustvarjalnosti, ki se skupaj izražajo v medsebojnem vplivanju. Dijaka seznani z vrednotami kulturne in posebej umetnostne dediščine. Pripravlja ga na celovito razumevanje sporočila, ki ga posreduje umetnina.

Umetnostna zgodovina dovoljuje učencu veliko mero izražanja individualnosti, ker mu omogoča izpovedovanje osebnih kriterijev in pogledov na umetnostne dosežke in zgodovino oz. ga vzpodbuja h kulturi dialoga in strpni kritičnosti. Učni načrt je zastavljen tako, da lahko dijak ob ključnih umetniških stvaritvah s področja izbranega poklica spozna umetnostni razvoj znotraj svoje panoge.

Didaktične strategije

- frontalno, individualno delo
- sodelovalno učenje
- učenje z odkrivanjem
- delo z besedilom
- vrednotenje in samovrednotenje

Čas

101 ur

Medpredmetne povezave

- Slovenščina: izražanje pri zagovoru dijakovih del, iskanje podobnosti in razlik med likovnim in verbalnim jezikom;
- tuji jeziki: prevajanje temeljnih strokovnih izrazov, primerjava jezikovne in likovne slovnice in skladnje;
- družboslovje: povezanost družbenega dogajanja in umetnostne zgodovine (sociologija umetnosti in kulture); posledice, ki se kažejo v umetnosti in videzu uporabnih predmetov, časovno-prostorska umestitev najpomembnejših umetnostnih del, spomenikov in avtorjev; filozofija: pojem lepega v estetiki; zgodovina: likovna umetnost kot politična propaganda; zgodovina in geografija: časovno-prostorska umestitev najpomembnejših umetnostnih spomenikov in avtorjev;
- matematika: številska razmerja pri proporcu, simetrija v umetnosti in matematiki; umetnost kot nosilka simbolnega pomena števil; geometrija (geometrijska telesa v evklidičnem prostoru – geometrijske osnove likovnega komponiranja), osnove opisne geometrije, perspektiva, zlati rez;
- športna vzgoja: estetika gibanja se kaže tako v plesu kot v drugih športih; estetiko najdemo tako pri športu kot pri umetnosti;
- psihologija – barvna izraznost, psihološki tipi, arhetipi, analiza sanj, psihologija ustvarjalnosti, zakoni vizualnega zaznavanja (percepcija), motivacija ...;
- naravoslovje: zgradba in značilnosti likovnih materialov, zgradba teles, fiziološke osnove zaznavanja prostora; biologija (človek, rastline, živali), kemija (sestava in značilnosti likovnih materialov), fiziološke osnove zaznavanja prostora (vid); fizika (optika, relativnostna teorija, prostor – čas); fizikalne in kemijske osnove likovnih tehnik;
- glasba: vsebinska primerjava strokovnega besedišča – ritem, kompozicija, doživljanje ...;
- plesna umetnost: primerjava temeljnih likovnih izrazil (linija, barva ...) s plesnimi (gib, izraznost ...); dogajanje v času in prostoru, ujeto v likovno-vizualnem izdelku ...;
- računalništvo: digitalna umetnost, spletna umetnost, digitalni video in fotografija, animacija, dizajn – oblikovanje vseh vrst, orodja za tridimenzionalno predstavljanje predmeta (modeliranje);
- ključna kompetenca: zdravje: pravilna drža telesa in orodij pri delu, ergonomski, ergološki in anatomske vidiki, skrb za vid ...

Individualizacija in diferenciacija

Diferencirane oblike (skupinsko, individualno, v dvojicah); **diferencirana/individualizirana obravnava** učne snovi glede na recepcijske zmožnosti dijakov in druge posebnosti tako v fazi organizacije in izvedbe pouka kot tudi pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

Individualne prilagoditve

Individualne prilagoditve po IP-ju za posameznega učenca/učenko (redukcija vaj, pomoč pri tvorjenju besedil ...).

Preverjanje in ocenjevanje znanja

Učitelj umetnostne zgodovine sproti preverja in ocenjuje rezultate umetnostno-zgodovinskih znanj z upoštevanjem pričakovanih ciljev v skladu s katalogom znanja oz. učnim načrtom ter upoštevanjem Pravilnika o ocenjevanju znanja v srednjih šolah.

Obvezna oblika preverjanja in ocenjevanja znanja je ustna, lahko je tudi pisna ali pridobljena z referatom, likovno analizo ali seminarsko nalogo.

Tako pri preverjanju kot pri ocenjevanju bodo upoštevani znanje, razumevanje in uporabnost znanja, sposobnost za analizo, sintezo in vrednotenje.

MERILA ZA VREDNOTENJE IN OCENJEVANJE DIJAKOV

OCENA: ODLIČNO 5

Dijak:

- samostojno pojasnjuje pojme
- odlično interpretira različne razlage
- kritično ocenjuje družbene pojave in vplive na likovno ustvarjanje
- uporablja ustrezno slikovno gradivo
- na podlagi spoznanj analizira, sintetizira in vrednoti umetnostne pojave
- samostojno poveže že osvojena znanja z novo spoznanimi strokovnimi pojmi in jih uporabi pri kreativnem izražanju

OCENA: PRAV DOBRO 4

Dijak:

- samostojno pojasnjuje pojme, a z manjšimi napakami
- dobro interpretira različne razlage
- z manjšo učiteljevo pomočjo ocenjuje družbene pojave in vplive na likovno ustvarjanje
- uporablja ustrezno slikovno gradivo
- pokaže manjšo samostojnost pri analiziranju, sintetiziranju in vrednotenju umetnostnih pojavov
- z manjšo učiteljevo pomočjo poveže že osvojena znanja z novimi strokovnim pojmi in jih uporabi pri kreativnem izražanju

OCENA: DOBRO 3

Dijak:

- z delno pomočjo učitelja pojasnjuje pojme
- pomoč učitelja potrebuje pri ocenjevanju družbenih pojavov in vplivov na likovno ustvarjanje
- potrebuje spodbudo pri uporabi ustreznega slikovnega gradiva
- na podlagi spoznanj pokaže znanje in razumevanje, analizira in sintetizira le s pomočjo učitelja
- pomoč učitelja potrebuje tudi pri povezavi že osvojenega znanja z novimi spoznanji

OCENA: ZADOSTNO 2

Dijak:

- pojasnjuje pojme, vendar z večjimi napakami
- z večjo učiteljevo pomočjo ocenjuje družbene pojave in vplive na likovno ustvarjanje
- pri uporabi ustreznega slikovnega gradiva potrebuje pomoč učitelja
- na podlagi spoznanj pokaže znanje, razumevanje le s pomočjo učitelja
- s težavo poveže že osvojena znanja z novimi spoznanji

OCENA: NEZADOSTNO 1

Dijak:

- ne zna pojasniti pojmov
- ne zna oceniti družbenih pojavov in vplivov na likovno ustvarjanje
- ne zna uporabiti ustreznega slikovnega gradiva
- ne pokaže znanja, še manj razumevanja
- ne zna povezati že osvojena znanja z novimi spoznanji

PRISTOP K IZPITOM

Dijak lahko pristopi k izpitu (dopolnilnemu, popravnemu, diferencialnemu) iz umetnostne zgodovine, ko do dogovorjenega datuma odda seminarsko nalogo, tako da učitelj gradivo lahko korigira.

Izpit je ustni, sestavljen je iz zagovora oddanega gradiva in treh vprašanj iz umetnostno-zgodovinskih vsebin.

NAČRT OCENJEVANJA

Prvo ocenjevalno obdobje:

- pisna naloga;
- ustno preverjanje znanja

Drugo ocenjevalno obdobje:

- pisna naloga;
- ustno preverjanje znanja
- referat (enkrat v letu)

Opombe, didaktične ideje in samoevalvacija
--